

як козаки покотом спали, рачки переліз через козацький стан. Як стало свитати, він заліз в очерет на болоті і сидів там цілий день. Другої ночі бурянами відійшов далеко, побіг через села, і прибув до місточка Топорів, коло Бродів у Галичині, де в той час стояв Ян Казімір.

8. Король іде польському війську на підмогу.

В той час, як козаки бились з поляками під Збаражем, король Ян Казімір дав загал панам збирати ся у військо. Кожний пан виїжджав на війну з кількома служивками на конях; за ним їхав віз повний харчі: сухарів, шинок, оцту, горівки. Там лежали дорогий посуд і всяка зброя, а було разом з тим казанок, сокира, лопата і все, що потрібно для війни. Селяни тоді не одбували служби в війську, а тільки робили панщину. Пишно виїхав король з столиці, але на виїзді під ним спіткнувся кінь. Всі сказали, що то поганий знак. Королева була дуже смутна, випроводжуючи в дорогу короля. Король виїхав до Люблина і цілі два тижні ждав панського війська. Пани збирались помалу. Після Петра рушив король в дорогу і тоді вперше почув, що вже кримський хан прийшов на Україну і пристав до Хмельницького. Але де тоді був козацький і татарський стан, того він зараз не знав; він ішов та все оглядався на всі боки, чи не нападають його козаки й татари. Не раз і не два він посилав післанців розвідки, а вони назад не вертались: мабуть їх ловили козаки та вбивали. Король розпитував селян, але ті не казали йому зумисне нічого.

»Ті Українці то тепер загалом повстанці!« — промовив король і все помалу йшов уперед, щоб до його встигла пристати шляхта. Замість Збаража, король повернув на Золочів. Сюди привіз Стомківський королеві лист од Вишневецького. Як на лихо, літо 1649 року було дуже дощаве й мокре. Цілий місяць ливцем лили дощі, як з ведра. Вози грузили в болоті, а вояки по дорогах; ріки розлилися, що повіддя позносило, а позатоплювало греблі. Війська скарбового в королівстві сталося небагато. »Посполите військо« у самих панів